

Examining Teachers' Lived Experience in Dealing with Student Disorganization

Hassan Gharibi^{1✉} , Qahram Fathi² , Aram Naderian³

1. Corresponding Author, Assistant Professor, Department of Psychology, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran (E-mail: h.gharibi@uok.ac.ir)
2. MA in Educational Psychology, Education, Marivan, Iran (E-mail: qahraman.fathi54@gmail.com)
3. MA in Educational Psychology, Education, Marivan, Iran (E-mail: aramhany65@gmail.com)

Article Info

Article type:

Research Article

Article History:

Received: 04 August 2025

Revised: 23 February 2026

Accepted: 10 April 2026

Published: 21 June 2026

Keywords:

teachers lived experiences,
curriculum, disorganization

ABSTRACT

Objective: This study aimed to explore teachers' lived experiences in dealing with students' misbehavior in elementary schools in Marivan. The research had an applied purpose and adopted a qualitative approach using a phenomenological method.

Method: The participants included all elementary school teachers in Marivan with more than 15 years of teaching experience during the 2023–2024 academic year, totaling 280 individuals. Purposeful sampling was employed, and theoretical saturation was reached with 30 participants. Data were collected through semi-structured interviews. The interview questions were designed based on standard guidelines and adjusted according to the participants' educational backgrounds and teaching fields.

Results: The results indicated that enforcing classroom regulations for disruptive students, evaluating and grading students' classroom activities, and involving misbehaving students in the teaching process play a significant role in identifying and understanding patterns of disruptive behavior among students.

Conclusions: The findings demonstrate that factors such as the physical and psychological conditions of the classroom environment, teacher's up-to-date pedagogical knowledge, and effective classroom management strategies are among the most suitable approaches for managing student misbehavior and promoting discipline in the classroom.

Cite this article: Gharibi, H., Fathi, Q., & Naderian, A. (2026). Examining Teachers' Lived Experience in Dealing with Student Disorganization. *Journal of Learner Based Curriculum and Instruction*, 5(1), 124-140. DOI: 10.22034/lbcij.2026.68486.1296

Extended Abstract

Introduction

Student disorganization in classrooms presents a persistent global challenge, significantly impacting the educational environment and the effectiveness of teaching. While existing research has often approached this issue through quantitative or behavioral lenses, focusing on classification and external observation, a deeper understanding of the lived experiences of educators is crucial for developing nuanced and effective management strategies. This study addresses the gap by exploring the phenomenon of student disorganization from the perspective of elementary school teachers in Marivan, Iran. Recognizing the localized context and the specific challenges faced within the Iranian educational system, which tends towards centralization and a lack of flexibility, this research adopts a qualitative, phenomenological approach. The primary objective was to uncover and interpret the rich, subjective experiences of teachers as they navigate and manage student disorganization in their classrooms, aiming to provide insights that can inform more responsive and supportive pedagogical practices. The study prioritizes the voices of experienced teachers (with at least 15 years of service) to capture a depth of understanding shaped by long-term engagement with the phenomenon.

Methods

This study employed a qualitative approach utilizing the phenomenological research method, with data analyzed through thematic analysis. The research was conducted in Marivan, engaging 30 elementary school teachers with a minimum of 15 years of teaching experience, a bachelor's degree in relevant educational fields, and current employment as official elementary teachers. These participants were selected through purposive sampling to ensure a rich source of experience and insights. Data was collected via in-depth, semi-structured interviews, lasting between 60 to 90 minutes. Thematic analysis followed a six-step process: familiarization with the data, generating initial codes, searching for themes, reviewing themes, defining and naming themes, and finally, producing the report. Measures to ensure the rigor and trustworthiness of the findings included member checking, where participants reviewed the extracted themes to confirm accuracy and resonance, and maintaining an audit trail to document the research process transparently.

Results

The thematic analysis revealed two primary themes related to student disorganization:

a) **Contextual Factors Contributing to Disorganization:** The findings underscore that student disorganization is a multifaceted phenomenon, extending beyond individual student behavior to encompass broader contextual influences. Key sub-themes identified include:

- **Teacher-Related Deficiencies:** These encompass aspects such as a lack of mastery in teaching methods, insufficient classroom management skills, discriminatory practices among students, and a perceived imbalance between authoritarianism and a lack of assertiveness.
- **Environmental and Systemic Structures:** Contributing factors also include the centralized nature of the education system, a scarcity of adequate resources and facilities, and inequitable distribution of these resources.

b) **Strategies for Managing Disorganization:** The research highlights the necessity of integrating both authoritative and interactive approaches to effectively manage student disorganization. The identified strategies include:

- **Management Based on Authority and Structure:** This involves engaging students in the co-creation of classroom rules, documenting disruptive behaviors, and reporting such incidents to administrative or disciplinary bodies.

- **Management Based on Interaction and Motivation:** This strategy emphasizes the importance of teachers exhibiting good character, friendliness, fulfilling promises, valuing students' self-esteem, and implementing motivational and reward-based schemes.

Conclusions

This phenomenological study concludes that effective management of student disorganization necessitates a paradigm shift from purely punitive measures towards a holistic approach. In this integrated view, a teacher's scientific mastery and communication skills act as preventive factors, playing a role as critical as established classroom rules (the control factors). The findings suggest that addressing student disorganization requires a comprehensive strategy that considers the teacher's role, systemic influences, and interactive classroom dynamics. By understanding the lived experiences of teachers, educational institutions can move towards developing more supportive environments that not only manage but also proactively mitigate the causes of student disorganization, fostering a more conducive learning atmosphere for all.

بررسی تجربه زیسته معلمان در مواجهه با بی‌نظمی دانش‌آموزان

حسن غریبی^۱، قهرمان فتحی^۲، آرام نادریان^۳

۱. نویسنده مسئول، استادیار، گروه روانشناسی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران (رایانامه: h.gharibi@uok.ac.ir)
 ۲. کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، آموزش و پرورش، مریوان، ایران (رایانامه: qahraman.fathi54@gmail.com)
 ۳. کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، آموزش و پرورش، مریوان، ایران (رایانامه: aramhany65@gmail.com)

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>سابقه مقاله:</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۳ مرداد ۱۴۰۴ تاریخ بازنگری: ۰۴ اسفند ۱۴۰۴ تاریخ پذیرش: ۲۱ فروردین ۱۴۰۵ تاریخ انتشار: ۳۱ خرداد ۱۴۰۵</p> <p>کلیدواژه‌ها:</p> <p>تجارب زیسته معلمان، برنامه درسی، بی‌نظمی، مدیریت کلاسی</p>	<p>هدف: هدف از این پژوهش تجربه زیسته معلمان در مواجهه با بی‌نظمی دانش‌آموزان در شهر مریوان بود، با توجه به هدف کاربردی و بر مبنای رویکرد کیفی و با به‌کارگیری روش پدیدارشناسی و استفاده از روش تحلیل مضمون انجام شده است.</p> <p>روش پژوهش: جامعه آماری آن شامل تمامی معلمان دارای سنوات بالای ۱۵ سال در دوره ابتدایی شهر مریوان در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بودند که تعداد آنها برابر با ۲۸۰ نفر بود، روش نمونه‌گیری پژوهش به‌صورت هدفمند بود؛ و برای تعیین کفایت نمونه نیز از قاعده اشباع نظری استفاده شد بر این اساس نمونه‌ی مورد بررسی با تعداد ۳۰ نفر به اشباع رسید، در این برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد. برای تهیه‌ی سوالات مصاحبه سعی شد که تا حدی با توجه به سطح تحصیلات و رشته‌های مرتبط با معلمان سوالات استاندارد طراحی شوند.</p> <p>یافته‌ها: برای تحلیل سوالات از روش تحلیل کلایزی و مضمون استفاده شد نتایج نشان داد «اعمال مقررات کلاسی در ارتباط با دانش‌آموزان بدرفتار و دادن نتیجه و نمره به فعالیت دانش‌آموز، دخالت و مشارکت دادن دانش‌آموزان» بی‌نظم در فرایند تدریس می‌توانند در زمینه‌یابی رفتارهای بی‌نظمی دانش‌آموز تأثیر داشته باشند.</p> <p>نتیجه‌گیری: از یافته‌های بدست آمده از این پژوهش نتیجه گرفته می‌شود که «تأثیر شرایط فیزیکی و روانی محیط کلاس در امر بی‌نظمی دانش‌آموزان، به‌روز بودن معلم در امر آموزش و شیوه کلاس‌داری» از شیوه‌های مناسب مدیریت بی‌نظمی در کلاس بودند.</p>

استناد: غریبی، حسن؛ فتحی، قهرمان؛ و نادریان، آرام (۱۴۰۵). بررسی تجربه زیسته معلمان در مواجهه با بی‌نظمی دانش‌آموزان. *برنامه درسی و آموزش یادگیرنده محور*، ۵(۱)، ۱۴۰-۱۲۴. DOI: 10.22034/lbcij.2026.68486.1296

بی‌نظمی دانش‌آموزان به‌عنوان یک پدیده جهانی و چالشی مداوم در محیط‌های آموزشی مطرح است. این پدیده نه تنها بر کیفیت یاددهی-یادگیری بلکه بر شکل‌گیری ساختار اجتماعی-اخلاقی دانش‌آموزان در دوره ابتدایی تأثیرگذار است. در حالی که قوانین و مقررات رسمی ابزاری برای حفظ ساختار هستند، اثربخشی واقعی مدیریت کلاس به ادراک و واکنش‌های شخصی معلمان بستگی دارد (وارن^۱، ۲۰۱۸). این امر به ویژه در نظام‌های آموزشی متمرکز که سیاست‌های انضباطی، اغلب فاقد انعطاف‌پذیری لازم برای تطابق با مقتضیات زمان و مکان هستند، اهمیت مضاعفی پیدا می‌کند؛ چراکه معلمان مجبورند با اتکاء به تجربه خود، شکاف بین سیاست کلی و واقعیت کلاس را پر کنند (کرمی و همکاران، ۱۳۹۵).

بی‌انضباطی دانش‌آموزان مختص به یک کشور خاص و یا منطقه جغرافیایی خاص نیست و این عامل در همه‌ی دنیا چند برابر شده است؛ و این امر هم باعث نگرانی شدید مدیران، معلمان و حتی سیستم آموزش و پرورش شده است (نجوروج و نیابوتو^۲، ۲۰۱۶). اختلال بی‌نظمی خلق اخلاک‌گر^۳ یک اختلال جدید و با شیوع نسبتاً بالا است (وارنیک و همکاران^۴، ۲۰۱۹). تعریف بی‌انضباطی کار آسانی نیست. بی‌نظمی را نمی‌توان نفی ساده، یعنی فقدان نظم و انضباط یا یک مشکل انضباطی نامید (لوچان^۵، ۲۰۱۰). بی‌نظمی اساساً به وضعیتی مربوط است که در آن علایم فروپاشی نظم اجتماعی وجود دارد (هزارجریبی، ۱۳۹۳). ناهنجاری و بی‌نظمی، کلیه موقعیت‌های محیط فیزیکی و اجتماعی است که برای افراد نشان‌دهنده فقدان کنترل بر محیط و عدم توجه به ارزش‌ها و خواسته‌های سایر افراد که در فضا سهیم می‌باشند (مظفری و همکاران، ۱۳۹۸).

وجود نظم و انضباط در کلاس درس سبب بهتر شدن دانش‌یادگیری در دانش‌آموزان می‌شود و این نظم و انضباط نه تنها درون مدرسه، بلکه در خارج از مدرسه نیز دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این عامل باعث می‌شود دانش‌آموزانی مشتاق به درس و مدرسه و توانمند در آینده روی کار بیایند. دانش‌آموزانی که منضبط هستند، زمانی که به اجتماع وارد می‌شوند آسان‌تر با محیط اجتماعی هماهنگ می‌شوند و به دنبال اهدافی می‌روند که از قبل برای خود تعریف کرده‌اند. در مدرسه‌ای که نظم و انضباط وجود دارد جریان یاددهی-یادگیری هر روز بهبود می‌یابد و تعلیم و تربیت، به‌صورت انگیزه‌ای و هیجانی دنبال می‌شود و مدرسه به سوی مدرسه سالم سوق داده می‌شود؛ چنانچه می‌توان گفت منظم زندگی کردن، جزء ضروریات زندگی به حساب می‌آید و مورد پسند عقل و دین است (کیخائی و مرزیه، ۱۳۹۶).

عدم تمایل به نظم‌پذیری در مدارس پدیده‌های گوناگون و فراوانی برای دانش‌آموزان در حیطه‌های آموزشی، اجتماعی و خانوادگی دربردارد (جعفری‌رنجبر، ۱۳۹۹). نداشتن علاقه به نظم حتی در آن دسته از دانش‌آموزانی که هیچ‌گونه مشکل رفتاری ندارند می‌تواند زمینه قانون‌گریزی، خودکم‌بینی و تخلفات بیشتری را در این‌گونه دانش‌آموزان نیز به وجود بیاورد. معلمان در جایگاه افرادی که باید از آگاهی و توانمندی در شناسایی و ایجاد رابطه سازنده با دانش‌آموزان برخوردار باشند، یکی از مهم‌ترین عوامل در شکل‌گیری شخصیت رو به رشد دانش‌آموزان محسوب می‌شود (کرمی و همکاران، ۱۳۹۵). از نظر اسپینسر جامعه‌نیازمند قوانین است و در صورت عدم وجود قانون، نظم به وجود نمی‌آید. در نظر وی، قوانین جامعه در مقایسه با قوانین طبیعی باید انعطاف‌ناپذیرتر، فعال‌تر و استثناپذیرتر باشند (حسینی و همکاران، ۱۴۰۱).

جو انضباطی مدرسه به‌عنوان گروهی از تأثیرات ذهنی تعریف شده توسط افراد هنگامی که با ساختار رسمی و همچنین سبک مدیران مدرسه در ارتباط هستند و در نگرش‌ها، باورها، ارزش‌ها و انگیزه معلمان، دانش‌آموزان و کارکنان دخالت می‌کنند، شناسایی می‌شود (برکوویتز^۶، ۲۰۱۷). بر این مبنا نظم، انضباط و ویژگی‌های جو مدرسه به‌عنوان یک عامل حیاتی برای سلامت و اثربخشی یک مدرسه است که می‌تواند بر رفتار افرادی که در آنجا زندگی می‌کنند و روابط بین‌فردی آن‌ها تأثیر بگذارد (تاپا^۷، ۲۰۱۵). زیرا

1. Warren
2. Njoroge & Nyabuto
3. Disruptive mood disorder
4. Warnick et al.
5. Lochan
6. Berkowitz
7. Thapa

دانش‌آموزان نسبت به آنچه که در مدرسه اتفاق می‌افتد حساس هستند و این محیط نه تنها بر رفتار و سازگاری آنها تأثیر می‌گذارد، بلکه بر یادگیری آنها نیز تأثیرگذار است. بنابراین، درگیری‌هایی مانند قلدری منجر به تغییر در این محیط می‌شود که بر مشارکت دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد (فورستر و همکاران، ۲۰۱۹) و سبب می‌شود مدرسه به مکانی ناراحت‌کننده و متخاصم تبدیل شود (پیگوزی و ماچادو^۱، ۲۰۱۳).

بسیاری از مشکلات انضباطی دانش‌آموزان می‌تواند نتیجه مستقیم نحوه عکس‌العمل معلم در برابر رفتارهای دانش‌آموزان باشد. بی‌نظمی زمینه‌ها و علل گوناگونی دارد. نمی‌توان بی‌انضباطی دانش‌آموزان را فقط در رفتار آنها جستجو کرد، رفتار و گفتار معلم نیز سبب بروز و تداوم مشکلات انضباطی در کلاس می‌شود.

در دنیای امروزه، نمی‌توان مدارس را جدای از عوامل بروز سوءرفتار و بی‌انضباطی دانش‌آموزان در آن، مورد مطالعه قرار داد. از آنجاکه امکان حذف کامل بی‌انضباطی در محیط مدرسه امکان‌پذیر نیست، آگاهی از نحوه بروز آنها می‌تواند معلمان، مدیران و والدین را در کاهش اثرات مخرب آنها یاری دهد. با توجه به مطالعاتی که در این زمینه انجام شده‌اند، مهم‌ترین تفاوت بین معلمانی که در ایجاد نظم و انضباط در کلاس موفق هستند با معلمانی که در این کار موفقیتی ندارند، نوع واکنش آنان به هنگام بروز مشکلات نیست؛ بلکه تفاوت میان این دو گروه از معلمان، در برنامه‌ریزی برای آموزش مؤثر و مدیریت گروهی برای جلوگیری از بی‌توجهی و ایجاد بی‌نظمی و اخلاص است. در نتیجه مدیریت مبتنی بر پیشگیری از جمله شیوه‌هایی برای مدیریت کلاس است که با آگاهی از علل بروز مسائل و مشکلات، می‌توان راه‌حلی برای آن پیش‌بینی کرد.

تحقیقات پیشین پیرامون بی‌نظمی عمدتاً در دو حوزه متمرکز بوده‌اند: اول، رویکردهای رفتاری و نظری که بر تعریف و طبقه‌بندی اختلالات انضباطی (مانند اختلال اخلاص خلق) تمرکز دارند (نچوروج و نیابوتو^۲، ۲۰۱۶؛ لوچان^۳، ۲۰۱۰). دوم، مطالعات کمی که ارتباط بین جو انضباطی مدرسه و نتایج تحصیلی را در سطح بین‌المللی بررسی کرده‌اند (سازمان همکاری و توسعه اقتصادی^۴، ۲۰۱۹؛ فارستر و همکاران^۵، ۲۰۱۹). این مطالعات، اگرچه در تبیین اهمیت نظم و پیامدهای جهانی آن موفق بوده‌اند، اما عمدتاً از منظر بیرونی و آماری به مسئله نگرسته‌اند و کمتر به معنای درونی و تفسیر ذهنی این چالش از دیدگاه عاملانی که مستقیماً با آن درگیر اند، یعنی معلمان، پرداخته‌اند. به طور خاص، ادبیات موجود فاقد درک عمیقی از تجربه زیسته معلمان در مدیریت فعالانه و روزمره بی‌نظمی، از جمله واکنش‌های غریزی، استراتژی‌های سازگاران و درونی‌سازی این تجارب به‌عنوان بخشی از هویت حرفه‌ای‌شان است. پژوهش‌های زیادی در حوزه‌های مرتبط با متغیرهای مورد بررسی پژوهش حاضر انجام شده که نگاه اجمالی به چندین پژوهش در ذیل خواهیم داشت.

عباس‌زاده و کجابادی (۱۴۰۳) در پژوهشی با عنوان «بررسی علل نظم و بی‌نظمی دانش‌آموزان» نشان دادند که از جمله مهم‌ترین دلایل بی‌نظمی این دانش‌آموزان می‌توان به عدم تربیت صحیح دانش‌آموزان توسط والدین، رفتار خشونت‌آمیز عوامل اجرایی مدرسه با دانش‌آموزان، فرزند طلاق بودن، عدم تغذیه مناسب و کمبود فضا و امکانات اشاره کرد. حسن‌زاده (۱۴۰۴) در پژوهشی تحت عنوان «بی‌نظمی دانش‌آموزان ابتدایی در محیط‌های آموزشی و راهکارهایی برای مقابله با آن» پرداخته و نشان داد که شرایط فیزیکی و روانی محیط کلاس در امر بی‌نظمی دانش‌آموزان تأثیرگذار می‌باشد. طاهریان (۱۴۰۲) در پژوهشی تحت عنوان «بی‌نظمی دانش‌آموزان و راهکارهایی برای مقابله با آن» نشان داد که بسیاری از معلمان و مدیران علل بی‌نظمی دانش‌آموزان مخل کلاس را به فقر محیطی و فرهنگی آنان ربط داده‌اند و معمول‌ترین و آشکارترین راهکارهای پیشنهادی آنان برای کاهش یا از بین رفتن بی‌نظمی، گرفتن تعهد کتبی از دانش‌آموزان و در صورت تکرار از والدین آنان، تهدید به تنبیه و حتی عملی کردن آن و در نهایت اخراج موقتی از کلاس و مدرسه است.

باغبانی و همکاران در پژوهشی با عنوان «تجربه‌ی زیسته‌ی معلمان مدارس چندپایه روستایی از عوامل پرخاشگری دانش‌آموزان ابتدایی» نشان دادند که معلمان بنا بر سبک شخصی قوانینی که در کلاس دایر می‌کنند از روش‌های مختلفی در برابر پرخاشگری،

1. Pigozi & Machado
2. Njoroge & Nyabuto
3. Lochan
4. OECD
5. Forster et al.

از جمله صحبت کردن و موعظه، عصبانیت و نشان دادن خشم، تنبیه بدنی، ارجاع به مدیر مدرسه، به کارگیری تکنیک های اصلاح رفتار، ارجاع به مشاور، فراخواندن والدین به مدرسه، یادآوری قوانین انضباطی و استفاده از مکانیزم نمره دهی، ایجاد یک فضای صمیمی استفاده می کردند. شریفی و همکاران (۱۳۹۸)، در پژوهشی با عنوان «تحلیل تجارب معلمان ابتدایی در مواجهه با رفتارهای نامطلوب دانش آموزان» به بررسی عوامل مؤثر بر رفتارهای نامطلوب دانش آموزان در کلاس های ابتدایی پرداختند و نتایج نشان داد سبک مدیریت معلم و جو کلاس تأثیر معناداری دارند. حسینی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «تجارب زیسته در زمینه تقویت و بهبود نظم در دانش آموزان دوره ی ابتدایی» نشان داد که اگر رفتار نامطلوبی از دانش آموزی سر بزند، نباید تنها جلب توجه را علت آن رفتار بدانیم. کاربرد اصول و تدابیری می تواند به ما کمک کند که از رخ دادن مشکلات رفتاری جلوگیری کنیم یا آن ها را به حداقل برسانیم. سلیمانی (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «زیست نگاری و روایت معلمان از دانش آموزان بی نظم و بی انضباط در کلاس درس و ارائه راهکارهای مؤثر در جهت کاهش مشکلات بی انضباطی» نشان داد که به منظور کم کردن شدت بی انضباطی در دانش آموزان، راهکارهایی همچون مشاوره، گروه بندی، بازخورددهی از طریق جایزه و تشویق، وضع قوانین در کلاس درس و واضح کردن آن برای دانش آموزان، واگذاری مسئولیت به دانش آموز، محبت و توجه یکسان معلم به تمامی دانش آموزان و فراگیری روش های نوین تدریس توسط معلم می تواند تأثیر گذار باشد.

ریزوتو و فرانچ^۱ (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان «بی انضباطی: جو مدارس برزیل و تأثیر آن بر عملکرد دانش آموزان» نشان داد که جو منفی مدرسه برای عملکرد تحصیلی دانش آموزان مضر است و شدت جو منفی از جهات مختلف بر نمرات تأثیر می گذارد. اودیبودی^۲ (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان «علل بی انضباطی دانش آموزان از دیدگاه معلمان مدارس ابتدایی در نیجریه» نشان داد که دلایل بی انضباطی در بین دانش آموزان نیجریه که توسط معلمان دبستان مشاهده شد، به ترتیب عوامل اجتماعی، دولت، والدین، مدرسه و دانش آموزان بودند. نگاوکابونی^۳ (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «بی انضباطی دانش آموزان: انواع، علل و راه حل های ممکن: مورد مدارس متوسطه در کامرون» نشان داد که سوء رفتار جمعی از دانش آموزان و عادات های غیر قابل قبول و رفتارهای نامشخص دانش آموزان به عنوان طبقه قرار داده شدند. همچنین مصرف داروهای احتمالی روان گردان در بین دانش آموزان به عنوان رفتارهای ناپهنجار و بی انضباطی در مدرسه مشخص شدند.

با توجه به آنچه بیان شد در هر شرایطی و هر محیط و قومیتی، بی نظمی دانش آموزان وجود دارد و نمی توان گروهی را بر گروه دیگر برتری داد. با توجه به تجربه های معلمان، در بین دانش آموزان محیط شهری نسبت به دانش آموزان محیط روستایی بی نظمی مشهودتری وجود دارد (مهدی پور و ابراهیمی نسب، ۱۴۰۰). شهر مریوان به دلیل بافت اجتماعی-فرهنگی خاص و ارتباطات منحصربه فرد شهری/مرزی خود، محیطی است که می تواند الگوی مدیریتی متفاوتی را نسبت به کلان شهرها به نمایش گذارد. از سوی دیگر، تمرکز بر معلمان با سابقه (۳۰ نفر نمونه) تضمین می کند که داده های جمع آوری شده منعکس کننده تجارب پخته، مستمر و عمیقی باشند که به طور نظام مند در طول سال ها شکل گرفته اند. هدف این پژوهش، ارائه یافته هایی است که نه تنها دانش تئوریک را غنی می سازد، بلکه برای تدوین راهکارهای مدیریتی بومی سازی شده برای مناطق با شرایط مشابه در آموزش و پرورش ایران، مفید واقع شود.

مدیریت کلاس و اداره ی آن مهم ترین مسئله مورد توجه معلمان است. بیشتر معلمان بر این دیدگاه اتفاق نظر دارند که مدیریت کلاس تنها چیزی است که معلم را می سازد و یا موجب شکست او می شود. در یک کلاس لازم نیست که تمامی دانش آموزان رفتار ناپهنجار داشته باشند، بلکه تنها چند نفر می توانند با یک ناهنجاری تمامی کلاس را مختل کنند. از آنجا که در ایران سیاست ها و مقررات انضباطی در وزارت آموزش و پرورش تدوین می شود و شرایط و مقتضیات استان ها و جوامع محلی مورد توجه واقع نمی شود، برخورد با بدرفتاری های دانش آموزان، یکنواخت و غیر منعطف است. این ایده که نماینده تمام اعضای جامعه مدرسه در تدوین و اجرای سیاست های انضباطی مشارکت نمایند، هنوز در سطح آموزش و پرورش و مدارس ایران مطرح و اجرا نشده است. بنابراین، با توجه به اینکه مسائل انضباطی دانش آموزان، بخصوص در مدارس امروزی، به عنوان مسأله ای پیچیده نمود پیدا کرده است، بر

1. Rizzotto & França
2. Odebode
3. Ngwokabuenui

ضرورت این پژوهش افزوده می‌شود. با توجه به ضرورت درک لایه‌های عمیق‌تر پدیده بی‌نظمی و کمبود مطالعات کیفی متمرکز بر تجربه معلم، این پژوهش با رویکرد پدیدارشناسی، قصد دارد به هسته معنایی این پدیده نزدیک شود؛ لذا، مسأله اصلی این پژوهش بررسی تجربه زیسته معلمان مقطع ابتدایی شهر مریوان در مواجهه با بی‌نظمی دانش‌آموزان است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر بر مبنای رویکرد کیفی و با به کارگیری روش پدیدارشناسی و استفاده از روش تحلیل مضمون انجام شده است. بر این اساس، هدف پژوهش آن است که پدیده تجربه زیسته معلمان در مواجهه با بی‌نظمی دانش‌آموزان به طور عمیق مورد مطالعه قرار گیرد. دنزین^۱ (۱۹۸۸) معتقد است تجارب زیسته به بهترین وجه توسط افرادی که آنها را تجربه کرده‌اند، قابل ارائه است. بنابراین توجه بیش از حد به روش، اعتباریابی، پایایی، تعمیم‌پذیری و ارتباط نظری روش زیست‌نگاری باید به نفع توجه به معنا و تفسیر کنار گذاشته شود (کرسول، ۱۳۹۴).

نمونه‌گیری به روش هدفمند^۲ و با تکنیک اشباع نظری^۳ صورت پذیرفت. با ادامه‌ی فرآیند مصاحبه، در نهایت ۳۰ نفر از معلمان واجد شرایط، اطلاعاتی ارائه کردند که داده‌ی جدیدی به یافته‌ها اضافه نمی‌کرد و بدین ترتیب اصل اشباع نظری محقق گردید. شرکت‌کنندگان در این پژوهش، صرف نظر از جنسیت و محل خدمت (شهر یا روستا) در چارچوب تصمیم‌گیری‌های اولیه برای دستیابی به حداکثر تنوع (در صورت لزوم)، بر اساس ملاک‌های ذیل انتخاب شدند: داشتن سابقه خدمت ۱۵ سال در نظام آموزشی، داشتن مدرک تحصیلی حداقل کارشناسی در رشته‌های مرتبط آموزشی، اشتغال به عنوان معلم رسمی در دوره ابتدایی شهر مریوان در سال تحصیلی مورد نظر، و رضایت کامل و داوطلبانه برای شرکت در مصاحبه و پایبندی به مفاد اخلاق پژوهش. ابزار اصلی گردآوری داده‌ها، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته عمیق بود. این مصاحبه‌ها به صورت انفرادی با هر یک از ۳۰ شرکت‌کننده انجام شد و مدت زمان هر مصاحبه بین ۶۰ تا ۹۰ دقیقه به طول انجامید تا فرصت کافی برای بیان تجارب زیسته فراهم شود. روش اصلی گردآوری داده‌ها در پژوهش حاضر روش پدیدارشناسی از نوع تحلیل مضمون استفاده از انواع مصاحبه بود. با تحلیل و کدگذاری متن مصاحبه‌ها به ارائه مدل پارادایمی پرداخته شد. داده‌های به‌دست‌آمده از رونوشت مصاحبه‌ها، با استفاده از روش تحلیل مضمون^۴ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. این فرآیند شامل شش گام اصلی است: آشنایی با داده‌ها، تولید کدهای اولیه، جستجو برای مضامین، بازبینی مضامین، تعریف و نام‌گذاری مضامین، و تولید گزارش نهایی. این روش برای شناسایی الگوها و مضامین مشترک در تجارب زیسته معلمان به کار گرفته شد.

برای افزایش روایی و پایایی یافته‌ها، اقدامات زیر به کار گرفته شد:

(۱) صحت‌پذیری: از طریق بررسی اعضا برای تأیید تفسیر داده‌ها توسط خود شرکت‌کنندگان.

(۲) قابلیت انتقال: با ارائه توصیف غنی از محیط، نمونه و فرآیند پژوهش.

(۳) وابستگی و تأییدپذیری: از طریق ایجاد مسیر ممیزی برای مستندسازی تمام مراحل کدگذاری و تصمیم‌گیری‌ها.

راهنمای مصاحبه بر اساس اهداف پژوهش طراحی شد. سوالات به گونه‌ای تنظیم شدند که گشوده، متمرکز بر پدیده مورد مطالعه، و دارای روایی محتوایی کافی باشند تا تمامی ابعاد تجربه شرکت‌کنندگان پوشش داده شود. لحن سوالات و ادبیات مورد استفاده، با توجه به سطح تخصص مشارکت‌کنندگان، به گونه‌ای تنظیم شد که مشارکت فعال و ارائه پاسخ‌های عمیق را تسهیل نماید. فرآیند جمع‌آوری اطلاعات با رعایت دقیق اصول اخلاق در پژوهش انجام پذیرفت. پیش از شروع هر مصاحبه به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که همکاری ایشان کاملاً داوطلبانه بوده و حق انصراف از مصاحبه در هر مرحله‌ای برایشان محفوظ است. همچنین تضمین گردید که هویت افراد و اطلاعات ارائه شده محرمانه باقی مانده و در هیچ بخشی از گزارش نهایی افشا نخواهد شد.

1. denzin
2. Purposive Sampling
3. Theoretical Saturation
4. Thematic Analysis

مصاحبه‌ها به صورت فردی و در فضای آرام و با تعیین وقت قبلی انجام گرفت. در راستای دستیابی به اشباع داده‌ها، فرآیند مصاحبه تا رسیدن به ۱۵ مصاحبه ادامه یافت که در این مرحله، اطلاعات جدید و نوینی استخراج نشد.

در این پژوهش، پژوهشگر در ابتدا قبل از پرداختن به جمع‌آوری و تهیه‌ی مصاحبه‌ها معرفی‌نامه‌ای از طرف دانشکده بنا به درخواست اداره آموزش و پرورش شهرستان مریوان جهت همکاری ارائه شده و هماهنگی‌های لازم با مشارکت‌کنندگان یعنی معلمان مدارس انجام گرفت و قرار ملاقات جهت انجام مصاحبه تعیین شده است، همچنین پژوهشگر قبل از انجام مصاحبه‌ها، محتوی کلی سوالات را به نوعی برای مشارکت‌کننده توضیح داده است که نسبت به موضوع سوگیری نشود. در ادامه‌ی کار، پژوهشگر با معرفی خود و طرح انجام پژوهش برای اینکه ارتباط مثبتی با نمونه‌ی مورد پژوهش برقرار کند، هدف کار و اهمیت و ضرورت را برای مشارکت‌کنندگان تشریح کرده است. مصاحبه‌ها در ابتدا با سوالات کلی شروع شده و در ادامه جواب سوالات کلی مصاحبه‌گر وارد جزئیات شده و تا در نهایت هدف اصلی را از مشارکت‌کنندگان پرسیده است. مصاحبه‌گر در فرآیند انجام مصاحبه‌ها سعی کرده است که سوگیری نسبت به مصاحبه‌ها انجام نشود و هیچ نوع سرنخی که منجر به جهت‌گیری در جواب‌ها شود، به معلمان مدارس داده نشود. این مصاحبه‌ها که به صورت نیمه‌ساختار یافته طراحی شده بودند، با استفاده از فهرستی از سوالات در یک رویه خاص، تحت عنوان راهنمای مصاحبه انجام گرفت. سوالات در راهنمای مصاحبه با تمرکز بر محورهای پژوهش طراحی شدند. برای همه‌ی مشارکت‌کنندگان توالی و نوع پرسش به صورت یکسان انجام گرفته است. چراکه این کار هم به آسانی کدگذاری مصاحبه‌ها کمک می‌کند و هم مصاحبه‌گر در فرآیند کار نوعی نظم خاص به مصاحبه‌ها داده است. مصاحبه‌ها تا اشباع اطلاعات ادامه پیدا کرده است، بدین معنی که پاسخ‌ها تقریباً تکرار شده و مطلب جدیدی مطرح نمی‌شد و مطالب تنها همان اطلاعات پیشین را تکرار می‌کردند؛ یعنی حالتی که پژوهشگر در آن به طور ضمنی به این مفهوم می‌رسد که داده‌ها و اطلاعات جدید و شناخت بیشتری نسبت به مقوله‌ها به دست نمی‌دهد. با توجه به این روند، انجام مصاحبه‌ها به پایان رسیده است.

پس از جمع‌آوری کامل اطلاعات، برای تحلیل آنها از روش تحلیل کلایزی و مضمون استفاده شده است. در کلایزی پدیده‌ها مشخص شده و رابطه‌ی پدیده‌ها، با هم تعیین می‌شود و در تحلیل مضمون ۱- آشنایی با متن، ۲- ایجاد کدهای اولیه، ۳- جستجو و شناخت مضامین، ۴- نام‌گذاری مقیاس به دست آمده و استخراج مقوله‌های فرعی، ۵- طبقه‌بندی مقوله‌های فرعی از نظر تم و معنای آنها و ارائه مقوله‌های اصلی انجام گرفت (عابدی‌جعفری، تسلیمی، فقیهی و شیخ‌زاده، ۱۳۹۰).

در فرآیند انجام مصاحبه‌ها رضایت آگاهانه معلمان اساس کار بوده است. برای اینکه سوگیری نسبت به مصاحبه‌ها صورت نگیرد، اهداف اصلی و جزئی و فرآیند مصاحبه‌ها در اختیار مشارکت‌کنندگان قرار گرفته است. به مشارکت‌کنندگان اطمینان داده شده است که اطلاعات آنها در هر شرایطی حفظ خواهد شد. در تحلیل مصاحبه‌ها از نام مستعار (کد) برای مشارکت‌کنندگان استفاده شده است.

یافته‌ها

پس از بررسی توصیفی شاخص‌های کمی، یافته‌های استخراج شده از مصاحبه در تجارب زیسته معلمان ابتدایی مفهوم‌پردازی گردیدند. در جدول (۱) طبقات و زیر طبقاتی که برای بررسی پدیدارشناسی استخراج شده از مصاحبه در تجارب زیسته معلمان ابتدایی ارائه می‌شوند. یافته‌های حاصل از تحلیل مضمون‌یابی داده‌های کیفی، که در جدول (۱) خلاصه شده‌اند، ماهیت پیچیده بی‌نظمی در کلاس‌های ابتدایی را از منظر عوامل زمینه‌ساز و راهکارهای مدیریتی تبیین نمودند. این یافته‌ها بر اساس یک فرآیند کدگذاری نظام‌مند (شامل کدگذاری باز، محوری و انتخابی) استخراج شده‌اند.

۱. زمینه‌های رفتاری بی‌نظمی: مضمون اصلی «زمینه‌های رفتار بی‌نظمی» نشان داد که این پدیده تک‌بعدی نیست و ریشه در تعاملات پیچیده عاملیت فردی معلم و ساختارهای محیطی دارد. کدهای محوری مرتبط: تحلیل کدهای باز (نظیر: «سیستم متمرکز و یک‌طرفه آموزش»، «فقدان امکانات و توزیع ناعادلانه فضا»، «عدم تسلط معلم بر تدریس» و «گروه‌بندی‌های غلط فراگیران»)، به طور مشخص بر کیفیت مدیریت کلاس و طراحی محیط آموزشی به عنوان عوامل اصلی تأثیرگذار بر بروز بی‌نظمی

تأکید می‌کنند. این کدها نشان دادند که ضعف در مهارت‌های کلاس‌داری، فقدان قاطعیت یا در مقابل، استبداد معلم، و همچنین تبعیض بین دانش‌آموزان، زمینه‌های مستعدی برای بی‌نظمی فراهم می‌آورد.

۲. شیوه‌های مناسب مدیریت بی‌نظمی: مضمون «شیوه‌های مناسب مدیریت بی‌نظمی» به سوی راهکارهایی متمایل است که بر تعادل بین اقتدار و تعامل انسانی تأکید دارند. کدهای محوری مرتبط: کدهای باز استخراج شده، دو مسیر اصلی مدیریتی را برجسته ساختند: الف) مدیریت مبتنی بر اقتدار و ساختار: شامل اقداماتی نظیر «ایجاد قانون با کمک خود دانش‌آموزان، تنظیم قوانین و مقررات کلاسی و ثبت رفتارهای مخل و اطلاع دادن به عوامل اجرایی». این مسیر بر لزوم وجود چارچوب‌های مشخص و پایبندی به آن‌ها تأکید دارد. ب) مدیریت مبتنی بر تعامل و ایجاد انگیزه: این مسیر به اهمیت «حسن خلق، خوشرویی، وفای به عهد معلم، توجه ویژه به دانش‌آموزان نیازمند توجه (بالا بردن اعتماد به نفس)، و توجه به کارهای مثبت و طرح تشویقی» می‌پردازد. این نشان می‌دهد که رویکردهای اقتدارگرایانه صرف (که در کدهای باز ذکر شده) به اندازه رویکردهای مبتنی بر تقویت رفتارهای مثبت کارآمد نیستند و تلفیق آن‌ها ضروری است.

جدول ۱: طبقات و زیر طبقات چالش‌های تجارب زیسته معلمان از بی‌نظمی دانش‌آموزان

طبقات	زیر طبقات
زمینه‌های رفتار بی‌نظمی	چگونگی مدیریت کلاس از سوی معلم، هوشیاری، همپوشانی می‌توانند به معلم کمک کنند، سیستم متمرکز و یک طرفه بودن آموزش تأثیر نامطلوبی دارد، طراحی فضاهای آموزشی سنتی، فقدان امکانات و توزیع ناعادلانه فضای آموزشی. سازمان‌دهی از قبل، مشخص کردن قوانین کلاس، داشتن برنامه مشخص تشویق و تنبیه-اجتناب از تنبیه کردن سخت‌گیرانه، استفاده از مهارت‌های کلامی، توجه به مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های گروهی، هر چقدر معلم مرتب‌تر، منظم‌تر و قاطع‌تر باشد و دانش‌آموزان منظم را تشویق کند، معلمان سهل‌گیر و بی‌اعتنا و همچنین مستبد هر کدام از طرفی به دانش‌آموزان ضربه می‌زنند، توجه به زمان‌بندی طرح درس و فعالیت کلاس عامل مهمی در کاهش بی‌نظمی دارد، آموزش مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان، ایجاد علایق دانش‌آموزان به اجرای نظم در کلاس درس، عمل کردن به قوانین کلاس که از قبل مشخص کرده است و چینش کلاس، تقویت رفتارهای مثبت و عدم توجه به رفتارهای نامطلوب، عدم تعادل و تبعیض بین دانش‌آموزان، عدم تسلط معلم به تدریس و به‌روز نبودن، نداشتن فن کلاس‌داری و چیدمان ناموفق کلاس، گروه‌بندی‌های غلط فراگیران، مسئولیت ندادن به دانش‌آموزان، تبعیض بین آنها، فقدان آمادگی جسمی، روحی و روانی معلم، عدم تسلط بر موضوع مورد یادگیری - نداشتن روحیه انتقادپذیری و خودداری از پاسخگویی به دانش‌آموزان. کوتاهی معلم در مدیریت کلاس یا عدم مدیریت آن، عدم آگاهی کافی از اداره کردن کلاس و روش‌های جدید تربیتی و تدریس، ناتوانی در برقراری ارتباط مطلوب و نداشتن کلاس شاد و پویا، صندلی‌های نامناسب و کمبود جا برای کیف و وسایل دانش‌آموز
شیوه‌های مناسب مدیریت بی‌نظمی	کلاس‌داری اقتدارگرایانه، مسئولیت‌پذیری، حسن خلق، خوشرویی، وفای به عهد، صداق و ... دانش‌آموزان، ایجاد قانون با کمک خود دانش‌آموزان، هنگام پاسخگویی به سؤال حتماً باید به جای سر و صدا کردن فقط دست بلند کنند، تنظیم قوانین و مقررات کلاسی، از دانش‌آموزان با مسئولیت کلاس تقدیر می‌کنم، طرح تشویقی، توجه به کارهای مثبت، معلم رابطه خوبی با دانش‌آموزان برقرار نماید، عقب ایستادن معلم و فرصت دادن، کنترل از نزدیک و کنترل همراه با برخورد، آگاه‌سازی از دانش‌آموزان در وضعیت کلاس، ریشه‌یابی اختلال‌هایی که در میان دانش‌آموزان وجود دارد، با دادن نمره منفی و کم کردن امتیاز از دانش‌آموزان با نظم در کاهش رفتارهای نامطلوب اقدام می‌کنم، مشارکت دانش‌آموزان در گروه‌ها، تسلط علمی و تجربی معلم با اصول و مهارت‌های تدریس، ثبت رفتارهای ناهنجار دانش‌آموزان مخل و اطلاع دادن به عوامل اجرایی مدرسه، عدم تبعیض قائل شدن بین دانش‌آموزان، آگاه کردن دانش‌آموزان از وظایف خود در مدرسه و خانه و رعایت حقوق معلمان و دانش‌آموزان دیگر. توجه ویژه به چنین دانش‌آموزانی و بالا بردن اعتماد به نفس آنها، مسلط بودن بر درس و اداره‌ی بهتر کلاس، ایجاد قوانین مطلوب در کلاس.

یافته‌ها قویاً نشان می‌دهند که مدیریت مؤثر بی‌نظمی مستلزم تغییر پارادایم از صرفاً تنبیهی به رویکردی جامع است که در آن، تسلط معلم بر تدریس و مهارت‌های ارتباطی (به عنوان عامل پیشگیرانه) به اندازه تنظیم قوانین کلاسی (به عنوان عامل کنترلی) اهمیت دارد.

جدول ۲: کدهای زمینه‌یابی رفتارهای بی‌نظمی

فرآوانی	کد باز	کد محوری	کد انتخابی
۲	کلاس‌داری اقتدارگرایانه	دادن الگویی مناسب به دانش‌آموز	اعمال مقررات کلاسی در
۱	ایجاد قانون با کمک خود دانش‌آموزان	در کلاس	ارتباط با دانش‌آموزان بد رفتار
۳	توضیح الگوی مناسب رفتاری برای دانش‌آموزان		
۱	تفہیم قوانین کلاس و باید و نباید در همان روز اول		
۳	ارتباط مثبت با دانش‌آموز	فراهم کردن زمینه فعالیت در جهت	دادن نتیجه و نمره به فعالیت
۲	فعالیت دادن به دانش‌آموز در کلاس	مثبت در کلاس	دانش‌آموز
۱	کنترل از نزدیک و کنترل همراه با برخورد		
۱	آگاه‌سازی دانش‌آموزان از وضعیت کلاس	شناخت قوانین مربوط به فضاهای	فراهم کردن زمینه برای
۱	توجه تفاوت‌های فردی و ویژگی‌های خاص دانش‌آموزان	آموزشی و جمعی	استعدادی که دانش‌آموز بی‌نظم دارد
۱	دادن درک درست و دقیق از حقوق فردی و اجتماعی		
۱	شناسایی دانش‌آموزان پرخاشگر	توجه و آگاهی از وضعیت روانی و	ارجاع دادن دانش‌آموزان به
۲	شناسایی دانش‌آموزان دارای اختلال عدم توجه	جسمی دانش‌آموزان	دفتر آموزشگاه
۱	دادن نقش به دانش‌آموزان شرور و بی‌نظم		
۱	شنیدن حرف‌های دانش‌آموزان بی‌نظم		
۱	تسلط علمی و تجربی معلم با اصول و مهارت‌های تدریس	هدف‌دار بودن تدریس در کلاس	دخالت و مشارکت دادن
۲	مطرح کردن و ایجاد قوانین کلاس و بستن قرارداد با دانش‌آموزان		دانش‌آموزان بی‌نظم در فرایند تدریس
۱	مسلط بودن بر درس و اداره‌ی بهتر کلاس،		
۱	برگزاری جلسه توجیهی برای والدین دانش‌آموزان بی‌نظم	ارتباط با اولیا و همکاری مدرسه و	پیگیری مدت زمان دار
۱	اولین اقدام همکاری و هماهنگی خانه و مدرسه است	خانه	وضعیت دانش‌آموز

با توجه به نتیجه جدول بالا زمینه‌یابی رفتارهای بی‌نظمی در دیدگاه معلمان مورد بررسی قرار گرفته است که در این مقوله کدهایی محوری و انتخابی ارائه شده‌اند. در بررسی زیر مقوله‌های ارائه شده کدهای محوری اعم از فراهم کردن زمینه فعالیت در جهت مثبت در کلاس، شناخت قوانین مربوط به فضاهای آموزشی و جمعی، توجه و آگاهی از وضعیت روانی و جسمی دانش‌آموزان، هدف‌دار بودن تدریس در کلاس ارتباط با اولیا و همکاری مدرسه و خانه، از جمله مواردی بوده است که توسط معلمان در زمینه‌یابی رفتارهای بی‌نظمی دانش‌آموزان ارائه شده است. خلاصه‌ای از دیدگاه معلمان در رابطه با زمینه‌یابی رفتارهای بی‌نظمی دانش‌آموزان در جدول زیر آماده است.

جدول ۳: خلاصه‌ای از مصاحبه معلمان در رابطه با زمینه‌یابی رفتارهای بی‌نظمی دانش‌آموزان

شماره مصاحبه‌کننده	خلاصه‌ای از مصاحبه معلمان در رابطه با زمینه‌یابی رفتارهای بی‌نظمی دانش‌آموزان
۱	کلاس‌داری اقتدارگرایانه یکی از شیوه‌های اثربخش مدیریت بی‌نظمی‌های کلاس درس است. تنبیه و تشویق بیرونی یکی از شیوه‌های مؤثری است که بنده در سال‌های تدریس برای کنترل بی‌نظمی‌های کلاس به کار برده‌ام. دفتری جداگانه دارم که موارد بی‌انضباطی دانش‌آموزان را در طول ماه در آن یادداشت می‌کنم و در پایان هرماه براساس مواردی بی‌نظم و برعکس آن یعنی موارد مسئولیت‌پذیری، حسن خلق، خوشرویی، وفای به عهد، صداق و ... دانش‌آموزان به آنان کارت تشویقی می‌دهم.
۲	شیوه‌های مؤثر برای رفع این بی‌نظمی‌ها و مدیریت کلاس که من به کار بردم عبارت‌اند از: ایجاد قانون با کمک خود دانش‌آموزان به طوری که با شمردن ۱ تا ۳ یعنی باید همه آماده باشند و درس را شروع می‌کنیم.
۳	تنظیم قوانین و مقررات کلاسی و صحبت کردن در مورد آنها با دانش‌آموزان در ابتدای سال تحصیلی- الگوی مناسب رفتاری برای دانش‌آموزان توضیح می‌دهم. از دانش‌آموزان با مسئولیت کلاس تقدیر می‌کنم. بهترین روش وضع در اولین روز کلاس است تا دانش‌آموز قوانین و بایدها و نبایدها را یاد بگیرد و با توقع‌های معلم آشنا شود.
۶	فعالیت کلاس و مشغول کردن دانش‌آموزان بی‌نظمی را کاهش می‌دهد و چند قانون اولیه کلاس بی‌نظمی کلاس را کاهش خواهد داد.
۷	تفاوت‌های فردی و ویژگی‌های خاص دانش‌آموزان را در نظر گرفتن- برای موقعیت‌های اضطراری و غیر مترقبه برنامه‌ریزی کنید و قانون را اجرا کنید.
۹	دادن درک درست و دقیق از حقوق فردی و اجتماعی دیگران و ریشه‌یابی اختلال‌هایی که در میان دانش‌آموزان وجود دارد و منجر به بی‌نظمی می‌شود برای مثال پیدا کردن دانش‌آموزان پرخاشگر و معرفی به روان‌شناسی یا پیدا کردن دانش‌آموزان دارای اختلال عدم توجه.
۱۲	محیط گرم و جذاب و دلچسب رابطه خوبی بین معلم و دانش‌آموزان ایجاد می‌کند که ممکن است جلو بسیاری از بی‌نظمی‌ها را در کلاس بگیرد.
۱۳	قبل از هر چیزی ایمان داشتن به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان و شناخت روحیات نسبی هریک از دانش‌آموزان به ویژه دانش‌آموزانی که مغل کلاسند.
۱۵	برای از بین بردن بی‌نظمی دانش‌آموزان اولین اقدام همکاری و هماهنگی خانه و مدرسه است- تشویق مادی و معنوی- عدم تبعیض قائل شدن بین دانش‌آموزان.
	بهترین شیوه‌ها و روش‌هایی که برای مدیریت در کلاس برای کم‌کردن بی‌نظمی روش‌هایی هستند که نتیجه و بازخورد مطلوب برای معلم و دانش‌آموزان داشته باشد.
۲۰	شناسایی و ثبت رفتارهای ناهنجار دانش‌آموزان مغل و اطلاع دادن به عوامل اجرایی مدرسه برگزاری جلسه توجیهی برای والدین دانش‌آموزان بی‌نظم
۲۴	مطرح کردن و ایجاد قوانین کلاس و بستن قرارداد با دانش‌آموزان و عمل کردن به آن قوانین تا حد ممکن ، برگزاری کلاس توجیهی برای اولیاء دانش‌آموزان به ویژه دانش‌آموزانی که نظم کلاس را بهم می‌زنند. فراهم نکردن شرایط، موقعیت و امکانات مورد نیاز برای پیشرفت دانش‌آموزان عدم تشویق و تنبیه مناسب رفتار دانش‌آموزان.

یافته‌های به دست آمده از شیوه‌های مناسب مدیریت بی‌نظمی: در رابطه با شیوه‌های مناسب مدیریت بی‌نظمی دانش‌آموزان می‌توان گفت با توجه به موقعیتی که در کلاس و مدرسه پیش می‌آید این می‌تواند متفاوت باشد، از یک جنبه دیگر نمی‌توان هر نوع از رفتاری را از دانش‌آموز به‌عنوان بی‌نظمی تلقی کرد، چرا که برخی از رفتارها از ناخودآگاه دانش‌آموز سرچشمه می‌گیرند و واقعاً دانش‌آموز دست خودش نیست این رفتار را انجام می‌دهد هر چند که این شیوه‌ی رفتاری در صورت تکرار و مداومت به‌عنوان بی‌نظمی تلقی می‌شود؛ بنابراین در هر شرایطی بایستی موقعیت را سنجید تا بتوان آن را مدیریت کرد.

جدول ۴: کدهای شیوه‌های مناسب مدیریت بی‌نظمی

کد فراوانی	کد باز	کد محوری	کد انتخابی
۸	مشارکت دادن دانش‌آموزان بی‌نظم در کلاس	الگودهی به دانش‌آموز در	مسئولیت‌پذیری نسبت
۱	تعیین چهارچوبی مشخص در همان ابتدای سال	ارتباط با قوانین کلی و	به اعمالی که انجام
۲	داشتن برنامه مشخص تشویق و تنبیه	جزئی مدرسه	می‌شود
۳	قاطعیت در قوانین قراردادی		
۴	ایجاد فضایی پویا در کلاس	برقراری تعاملی پویا و	تأثیر شرایط فیزیکی و
۲	بهره‌گیری از الگوهای متنوع تدریس	آگاهانه با دانش‌آموزان	روانی محیط کلاس در
۱	میان‌روی در امر تشویق و تنبیه	بی‌نظم	امر بی‌نظمی
۱	زمانبندی در تدریس و موقع حضور کلاس		دانش‌آموزان
۱	فن کلاس‌داری		
۱	ایجاد علامندی در دانش‌آموزان به اجرای نظم در کلاس درس	تشریح هدف‌های	هدف‌دار بودن آمدن
۱	تقویت رفتارهای مثبت و عدم توجه به رفتارهای نامطلوب	دانش‌آموزان سعی در	دانش‌آموز به مدرسه
۱	توجه دانش‌آموزان را در خصوص مقررات و قوانین کلاس	موفقیت‌هایشان	
۱	استفاده از روش‌های تقویت‌کننده در برخورد با دانش‌آموزان بی‌نظم		
۱	آموزش مهارت‌های زندگی و ارتقای سطح آگاهی دانش‌آموزان	نسبت به آنچه که	به‌روز بودن معلم در امر
۱	آگاهی کافی از اداره کردن کلاس و روش‌های جدید تربیتی	به‌عنوان آرامش در	آموزش و شیوه
۱	وضعیت فیزیکی کلاس درس	کلاس نقش دارد با	کلاس‌داری
۱	استمرار و جدی بودن در قوانین وضع شده در تکالیف و نظم کلاس	جدیت حمایت شود	

با توجه به یا جدول بالا کدهای حاصل از تحلیل مدیریت بی‌نظمی به تفصیل ارائه شده است، حاصل فرآیند کدگذاری نظام‌مند (باز، محوری و انتخابی) هستند. این ساختار، که رابطه منطقی بین کدهای باز (مشاهدات اولیه) و کدهای محوری (مفاهیم تجمیع شده) را نشان می‌دهد، بستری برای استخراج مضمون‌های اصلی فراهم آورد.

۱. عوامل زمینه‌ساز بی‌نظمی: بررسی کدهای محوری استخراج شده نشان داد که علل بی‌نظمی در کلاس فراتر از رفتار صرفاً دانش‌آموزان است و ریشه در کیفیت کنش‌های معلم و ساختار محیط یادگیری دارد.

تحلیل عمقی کدهای باز: کدهای بازی چون «عدم تسلط معلم به تدریس»، «نداشتن فن کلاس‌داری و چیدمان ناموفق کلاس» و «تبعیض بین دانش‌آموزان» به صورت مستقیم به کدهای محوری نظیر «کیفیت مدیریت کلاس از سوی معلم» و «عدم تعادل و تبعیض بین دانش‌آموزان» منتهی شده‌اند. این ارتباط نشان می‌دهد که هرگونه ضعف در کنترل محتوایی (تسلط علمی) و کنترل کلاسی (برقراری نظم و عدالت)، به سرعت منجر به بروز بی‌نظمی‌های رفتاری می‌شود. این یافته، با نظریه‌های مدیریت کلاس که بر «اثربخشی معلم» تأکید دارند، همسو است.

۲. راهکارهای مدیریتی متوازن: مضمون دوم، بر روی شیوه‌هایی تمرکز دارد که معلمان برای بازگرداندن نظم به کار می‌گیرند. این دسته از کدها، حکایت از یک دوگانگی استراتژیک در رویکردهای مدیریتی دارند.

تجمیع کدهای محوری: کدهای محوری در این بخش به وضوح نشان می‌دهند که یک رویکرد تک‌بعدی (صرفاً اقتدار یا صرفاً تشویق) کارآمد نیست. به عنوان مثال: کدهای مربوط به «ایجاد قانون با کمک خود دانش‌آموزان» و «مسئولیت‌پذیری»، نشان‌دهنده تمایل به مدیریت مشارکتی هستند. در مقابل، کدهای دیگری نظیر «با دادن نمره منفی و کم کردن امتیاز» به شیوه‌های سنتی‌تر و کنترلی اشاره می‌کنند.

تفسیر تحلیلی: آنچه در این مرحله حیاتی است، تأکید بر «حسن خلق، خوشرویی و وفای به عهد» معلم است که در کدهای باز تکرار شده‌اند. این عناصر رفتاری معلم، زمینه‌ساز اجرای موفقیت‌آمیز هر دو دسته راهکار (مشارکتی و تنبیهی) هستند. به عبارت دیگر، رابطه انسانی مثبت (که در کامنت‌ها مورد اشاره قرار گرفت) به عنوان پیش‌شرط اجرای مؤثر قوانین (چه سخت‌گیرانه و چه تشویقی) عمل می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

نظم و انضباط به عنوان اساسی‌ترین محور برنامه‌های آموزشی، به‌ویژه در محیط کلاس درس، همواره مورد تأکید بوده است. با این حال، سیستم آموزشی امروزی با مشکل گسترده بی‌انضباطی دانش‌آموزان دست و پنجه نرم می‌کند. در حالی که مدیریت کلاس‌های منظم آسان‌تر است، کلاس‌هایی با حضور دانش‌آموزانی که به دلایل گوناگون تربیتی و عاطفی نمی‌توانند چارچوب مقررات را حفظ کنند، مستلزم راهکارهای دقیق‌تری است. ماریا (۲۰۱۳) نظم و انضباط را از عوامل اصلی موفقیت در برنامه‌های مدرسه معرفی می‌کند و نگرانی جهانی پیرامون این مسئله، محققان را به جستجوی مؤثرترین شیوه‌ها واداشته است؛ چراکه رفتارهای مشکل‌ساز، تلاش معلمان برای آموزش مؤثر را تحت تأثیر قرار می‌دهد. تحلیل داده‌های کیفی (حاصل از تجربه زیسته معلمان)، در راستای پاسخ به سؤال چگونگی تجربه زیسته معلمان در زمینه‌یابی رفتار بی‌نظمی، دو مضمون اصلی را آشکار ساخت:

الف) ریشه‌های بی‌نظمی و رویکردهای واکنشی: یافته‌ها نشان دادند که رفتارهای بی‌نظم (نظیر غیبت، تأخیر، مسخره کردن) غالباً نتیجه‌ی عواملی خارج از اراده صرف دانش‌آموز هستند؛ عواملی نظیر ضعف معلم در اجرای مقررات، و وجود تعارضات عاطفی و محیطی. این امر با دیدگاه لفرانسوا (۱۹۹۱) همسو است که انضباط را شیوه ممانعت از رفتارهایی می‌داند که فعالیت کلاسی را مختل می‌کنند.

تحلیل‌ها دو دسته کلیدی از عوامل مرتبط با معلم را برجسته کردند. ۱) کیفیت مدیریت و تسلط معلم: مواردی چون عدم تسلط علمی و تجربی معلم و مسلط نبودن بر اصول و مهارت‌های تدریس، مستقیماً بر اعتبار معلم اثر منفی گذاشته و اجرای مؤثر قوانین را دشوار می‌سازد. این ضعف، زمینه‌ساز بروز رفتارهای مقابله‌ای است. ۲) عدم اجرای عادلانه قوانین: گزارش‌ها بر اهمیت عدم تبعیض و تفهیم روشن قوانین در روز اول تأکید داشتند. وقتی دانش‌آموزان برداشت می‌کنند که قوانین به صورت ناعادلانه (بر اساس دوستی یا خصومت شخصی) اعمال می‌شود، انگیزه‌ی درونی برای تبعیت از ساختار مدیریت کلاس از بین می‌رود. همچنین، تجربه معلمان بر اهمیت توجه به وضعیت روانی و جسمی دانش‌آموزان (شناسایی دانش‌آموزان پرخاشگر یا دارای اختلال) و لزوم برقراری ارتباط مؤثر با اولیا برای پیگیری وضعیت دانش‌آموزان تأکید داشت. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های جلیلی (۱۳۹۷) و فتحی‌آذر و همکاران (۱۳۹۶) همسو است.

ب) استراتژی‌های تعاملی اثربخش (مدل ایده‌آل مدیریت): یافته‌های پژوهش در مورد شیوه‌های اثر بخش مدیریت بی‌نظمی، بر لزوم گذر از رویکردهای صرفاً اقتدارگرا تأکید داشتند. معلمانی که توانسته‌اند نظم را برقرار سازند، به ایجاد تعامل پویا و آگاهانه گرایش داشته‌اند. نکته کلیدی در این بخش، لزوم کسب اعتبار رابطه‌ای پیش از اجرای مقررات است. معلمان تأکید کردند که حسن خلق، خوشرویی و وفای به عهد معلم، پیش‌شرطی برای پذیرش مقررات (چه مشارکتی و چه کنترلی) توسط دانش‌آموز است. در تبیین این یافته، نقش معلم به عنوان هدایت‌گر فرآیند یاددهی-یادگیری بسیار محوری است؛ اگر نظم رعایت نشود، فرآیند آموزش کامل نمی‌شود. در دنیای امروز، کنترل کلاس دچار دگرگونی شده است. به نظر می‌رسد رفتارهای بی‌انضباطی، نتیجه‌ی مستقیم شیوه فعالیت معلم یا عکس‌العمل اوست. در این راستا، دیدگاه انسان‌گرایانه مارتین (۲۰۰۰) و کارل راجرز که بر انگیزه درونی دانش‌آموز برای شناخت و کنترل رفتار خود تأکید دارند، اهمیت بیشتری می‌یابد. معلم نباید صرفاً قاضی «خوب» و «بد» باشد، بلکه باید زمینه‌ای فراهم کند که دانش‌آموز خود تنظیم‌گر شود (نادرزاد و همکاران، ۱۳۹۹). این تحلیل نشان می‌دهد که فراهم کردن زمینه فعالیت مثبت، قاطعیت در قوانین قراردادی، و میانه‌روی در تشویق و تنبیه، مؤثرترین راهکارها هستند که در نهایت به مسئولیت‌پذیری فردی دانش‌آموز منجر می‌شوند (موکایا و همکاران، ۲۰۱۵). نظم و انضباط در کلاس درس نه یک ویژگی ذاتی دانش‌آموز، بلکه نتیجه‌ی تعامل پیچیده بین کیفیت مدیریت کلاس معلم (تسلط و عدالت) و نوع راهکار مدیریتی اتخاذ شده است. اثربخشی راهکارهای مدیریت بی‌نظمی، به شدت وابسته به سرمایه رابطه‌ای معلم (شامل حسن خلق و تعامل مثبت) است؛ این سرمایه، زیربنای درونی‌سازی قوانین توسط دانش‌آموز و حرکت از کنترل بیرونی به خودتنظیمی است. محدودیت عمده این پژوهش، اجرای آن با جامعه آماری معلمان دوره ابتدایی در شهر مریوان است. بنابراین، تعمیم نتایج به دیگر مقاطع تحصیلی (متوسطه اول و دوم) نیازمند احتیاط است. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آتی با جامعه آماری گسترده‌تری در سطوح مختلف

تحصیلی اجرا شوند. بر اساس یافته‌های تحلیل شده، پیشنهادات زیر با هدف فراهم آوردن راهکارهای عملیاتی و دقیق‌تر ارائه می‌شوند:

- ۱) برنامه‌های توسعه حرفه‌ای معلم: برگزاری کارگاه‌های تخصصی اجباری برای تمامی معلمان (نه فقط والدینی که فرزندانشان مشکل دارند) با تمرکز بر: الف- مهارت‌های نوین کلاس‌داری و مدیریت تعارض (به‌جای تمرکز صرف بر محتوای درسی). ب- روش‌های تقویت خودتنظیمی دانش‌آموز با تکیه بر نظریه‌های انسان‌گرایانه (مانند رویکرد راجرز).
- ۲) بهینه‌سازی فرایند قانون‌گذاری: تدوین و ابلاغ چارچوب مشخص و الزام‌آور برای نحوه تعریف قوانین (قرارداد کلاسی) در اولین روز تدریس، با تأکید بر قاطعیت، شفافیت و عدم تبعیض در اعمال آن‌ها.
- ۳) تقویت ارتباط مدرسه و خانواده: ایجاد پروتکل‌های منظم و مداوم برای هماهنگی بین خانه و مدرسه جهت پیگیری وضعیت دانش‌آموزان نیازمند مداخله، فراتر از جلسات توجیهی موردی.
- ۴) استفاده از ظرفیت دانش‌آموز: تأکید بر مشارکت دادن فعالانه دانش‌آموزان بی‌نظم در فرایند یاددهی-یادگیری و واگذاری مسئولیت‌های مشخص به آن‌ها، مشروط به وجود فضای اعتماد متقابل.

مشارکت نویسندگان

تمام نویسندگان در همه مراحل پژوهش حضور و همکاری داشته‌اند.

تقدیر و تشکر

پژوهش حاضر بدون همکاری مشارکت‌کنندگان امکان‌پذیر نبود؛ بدین‌وسیله از کلیه مشارکت‌کنندگان تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

تعارض منافع

نویسندگان اذعان دارند که در این مقاله هیچگونه تعارض منافی وجود ندارد و پژوهش حاضر به هیچ‌نشریه و همایشی ارسال نشده است. پژوهش حاضر از هیچ‌موسسه و نهادی حمایت مالی دریافت نکرده و کلیه هزینه‌ها در طول فرآیند اجرای پژوهش بر عهده پژوهشگران بوده است.

References

- Abbaszadeh, L., & Rezaei Kojabadi, R. (2024). Investigating the causes of order and disorder among students. National Conference on Management and Humanities Research in Iran. [In Persian] <https://sid.ir/paper/1145461/fa>
- Baghbani, M., Habibi Kalibar, R., & Farid, A. (2024). Lived experience of teachers in rural multi-grade schools regarding the factors of aggression in elementary students. *New Approach in Educational Children Quarterly*, 6(1), 97–101. [In Persian] <https://doi.org/10.22034/NAES.2024.454136.1402>
- Berkowitz, R., Moore, H., Astor, R., Benbenishty, R. (2017). A research synthesis of the associations between socioeconomic background, inequality, school climate, and academic achievement. *Rev. Educ. Res.* 87(2), 425–469. [In Persian] [Doi:10.3102/0034654316669821](https://doi.org/10.3102/0034654316669821)
- Fathi Aghdam, G., & Pasang, P. (2010). Investigating the relationship between learning disabilities and delinquency in delinquents housed in the Tehran Correction and Rehabilitation Center. *Journal of Behavioral Sciences*, 2(3).
- Forster, M., Gower, A.L., & Gloppen, K., (2019). Associations between dimensions of school engagement and bullying victimization and perpetration among middle school students. *Sch. Ment. Health*, 1–12. [Doi:10.1007/s12310-019-09350-0](https://doi.org/10.1007/s12310-019-09350-0)
- Hasanzadeh, N. (2025). Elementary school students' disorder in educational environments and strategies to deal with it. First International Conference on Modern Education. [In Persian] <https://civilica.com/doc/2515271>
- Hezarjaribi, J., Keshvari Charmi, M., Farouqi, E., & Motaghdam, A. (2014). Investigating the level of social security feeling and its effective factors: A case study of Tehran. *Social Welfare and Development Planning*, 5(20), 1–42. [In Persian] <https://doi.org/10.22054/qjdsd.2014.714>
- Hosseini, S. H., Ojaghi, A., & Samimi, M. (2022). Developing an organizational discipline model with emphasis on apparent and spiritual discipline. *Military Management*, 21(85), 35–64. [In Persian] <https://doi.org/10.22034/iamu.2022.540528.2657>
- Hosseini, S. S. (2021). Lived experiences in strengthening and improving order among elementary school students. First International Conference on Modern Ideas in Jurisprudence, Law, and Psychology, Tehran. [In Persian] <https://civilica.com/doc/1623868>
- Jafari Ranjbar, F. (2020). Investigating the effect of cognitive-behavioral group therapy training on reducing irrational beliefs and discipline among secondary school students in Bandar Abbas. *Ormazd Research Journal*, 51(Supplement 2), 136–161. [In Persian] <https://sid.ir/paper/524347/fa>
- Karami Torab, E., Nikdel, F., Heidari, A., Nikdel, F., & Ahmadi, S. (2014). A Study of the Relationship between Social Control and Disorder Among Citizens of Dehdasht. *Strategic Research on Social Problems*, 3(2), 35–46. [In Persian] <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23221453.1393.3.2.3.6>
- Karami, F., Karami, A., Hashemzadeh, A., & Ataei, M. R. (2016). Investigating the causes and factors of student disorder in the classroom and providing appropriate solutions for maintaining discipline in the class. First International Conference on Recent Research in Educational Sciences, Psychology, and Social Studies of Iran, Qom. [In Persian] <https://civilica.com/doc/498799>
- Keikhaei, M., & Marziyeh, A. (2017). Discipline in school and strategies to prevent disorder among students. Fourth International Conference on Recent Innovations in Psychology, Tehran. [In Persian] <https://civilica.com/doc/670142/>
- Lochan, D. (2010). Students' perceptions of indiscipline at three primary schools in one educational district in central Trinidad (Thesis). St. Augustine: University of the West Indies, Faculty of Humanities & Education. [Doi:10.47974/JSMS-1036](https://doi.org/10.47974/JSMS-1036)
- Mehdipour, Z., & Ebrahimi-Nasab, R. (2024). Structural relationship between Davis's technology acceptance model constructs and the quality of education based on secondary school teachers in Rafsanjan. *Technology and Knowledge in Education*, 11, 1–15. [In Persian] <https://doi.org/10.30473/t-edu.2024.71018.1137>

- Ngwokabuenui, Y., P. (2018) Students' Indiscipline: Types, Causes and Possible Solutions: The Case of Secondary Schools in Cameroon. *Journal of Education and Practice*, 6(22).
- Njoroge, P. M., & Nyabuto, A. N. (2014). Discipline as a factor in academic performance in Kenya. *Journal of Educational and Social research*, 4(1), 289-307. [Doi:10.5901/jesr.2014.v4n1p289](https://doi.org/10.5901/jesr.2014.v4n1p289)
- Odebode, A. A. (2019, April). Causes of Indiscipline among Students as Viewed by Primary School Teachers in Nigeria. In *Elementary School Forum (Mimbar Sekolah Dasar)* (Vol. 6, No. 1, pp. 126-140). Indonesia University of Education. Jl. Mayor Abdurachman No. 211, Sumedang, Jawa Barat, 45322, Indonesia. Web site: <https://ejournal.upi.edu/index.php/mimbar/index>. [Doi:10.53400/mimbar-sd.v6i1.15217](https://doi.org/10.53400/mimbar-sd.v6i1.15217)
- PISA, O. (2019). Results (Volume III): What school life means for students' lives. *Publishing PISA/OECD*, 10. [Doi:10.1787/acd78851-en](https://doi.org/10.1787/acd78851-en).
- Pigozi, P. L., & Machado, A. L. (2015). Bullying na adolescência: visão panorâmica no Brasil. *Ciência & Saúde Coletiva*, 20, 3509-3522. [Doi:10.1590/1413-81232011.05292014](https://doi.org/10.1590/1413-81232011.05292014)
- Rizzotto, J. S., & França, M. T. A. (2022). Indiscipline: The school climate of Brazilian schools and the impact on student performance. *International Journal of Educational Development*, 94, 102657. [Doi:10.1016/j.ijedudev.2022.102657](https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2022.102657)
- Soleimani, F. (2020). Biographical narratives and teachers' accounts of undisciplined students in the classroom and effective strategies for reducing indiscipline problems. First National Conference on Clinical Psychology of Children and Adolescents, Ardabil. [In Persian] <https://civilica.com/doc/1193152>
- Taherian, H., Razavi, S. S., Khorasani, M., & Rafiei, A. (2023). Elementary students' disorder and strategies to deal with it. 13th International Conference on Management and Humanities Research, Tehran. [In Persian] <https://civilica.com/doc/1773640>
- Tartifizade, N., Niknam, Z., Amani Tehrani, M., & Abbasi, E. (2024). Participants in school-based curriculum planning: A Narrative of a Decade of Elementary School Experience. *Learner-based Curriculum and Instruction Journal*, 3(3), 20-36. [doi: 10.22034/cipi.2024.63922.1179](https://doi.org/10.22034/cipi.2024.63922.1179)
- Thapa, A., Cohen, J., Guffey, S., & Higgins-D'Alessandro, A. (2013). A review of school climate research. *Review of educational research*, 83(3), 357-385. [Doi:10.3102/0034654313483907](https://doi.org/10.3102/0034654313483907)
- Warren, S. S. (2014). A Non-Authoritarian Approach to Secondary School Pedagogy: A Critical Action Research Project. A (PhD Thesis, The University of Worcester. <https://eprints.worc.ac.uk/id/eprint/3997>